

УДК 342.7

DOI: 10.31733/17-03-2023-149-150

Володимир КОВБАСА

доцент кафедри

загальноправових дисциплін,

кандидат юридичних наук, доцент

М. ПОЛЩУК

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Історія створення та становлення міжнародних документів щодо захисту прав людини бере свій початок у другій половині ХХ століття.

Після закінчення Другої світової війни була створена Організація Об'єднаних Націй (ООН), яка зібрала разом країни світу з метою забезпечення миру та стабільності в світі [1]. Однією з головних мет ООН було створення міжнародних стандартів, що регулюють захист прав людини.

Після створення ООН було прийнято Конвенцію про заборону рабства і работоргівлі (1956) [3], яка визнавала, що рабство та работоргівля є порушеннями прав людини та протиставлялась цьому явищу. Пізніше, у 1966 році були прийняті Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Ці пакти визнавали та гарантували різноманітні права людини, такі як право на життя, свободу думки, віросповідання, національну та етнічну належність, рівність перед законом та багато інших.

У 1948 році була прийнята Всесвітня декларація прав людини, яка визнавала, що кожна людина має право на свободу, рівність, гідність та повагу до своїх прав. Ця декларація є одним з найбільш важливих документів в історії захисту прав людини та використовується як основа для створення інших міжнародних документів. У 1968 році була прийнята Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (Конвенція СЕДЖ) [2].

Ця Конвенція визнавала, що дискримінація на основі статі є порушенням прав людини та закликала країни до прийняття заходів для ліквідації цієї дискримінації та забезпечення рівності між жінками та чоловіками.

У 1979 році була прийнята Конвенція про усунення всіх форм дискримінації щодо жінок (Конвенція про усі форми дискримінації щодо жінок – CEDAW), яка встановлює стандарти для захисту прав жінок та дівчат. Ця Конвенція визнавала, що дискримінація на основі статі є порушенням прав людини та закликала країни до прийняття заходів для усунення цієї дискримінації. У 1991 році міжнародні документи щодо захисту прав людини вже існували, але цей рік був важливим у контексті їх становлення та розвитку. Одним із найважливіших міжнародних документів щодо прав людини є Всесвітня декларація прав людини, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році. У 1991 році декларація вже була прийнята і розглядалася як визначальний документ в галузі прав людини.

У 1991 році також була прийнята Рамкова конвенція про захист національних меншин та Європейська соціальна хартія. Обидва документи містять положення про захист прав меншин та соціальних прав людини. У той же час, 1991 рік був переломним у зв'язку з розпадом СРСР і країнами-спадкоємцями, що призвело до виникнення нових держав та зміни політичних систем. Це створило нові виклики для захисту прав людини в цих країнах.

У 1991 році також була створена Рада Європи, яка вже мала значні досягнення в галузі захисту прав людини. Рада Європи була відповідальна за прийняття Європейської конвенції з прав людини, яка була підписана ще в 1950 році. У 1991 році Рада Європи також створила Європейський суд з прав людини, який став важливим інструментом в захисті прав людини в Європі.

Отже, у 1991 році міжнародні документи щодо захисту прав людини були вже розроблені та прийняті, але політичні зміни та нові виклики для захисту прав людини

створили потребу у подальшому розвитку цієї галузі.

Після 1991 року захист прав людини продовжив розвиватися як на міжнародному, так і на національному рівнях. Деякі з подій та документів, які відіграли важливу роль після 1991 року, включають:

– прийняття Римського статуту Міжнародного кримінального суду в 1998 році, який став першим міжнародним судом для розгляду злочинів проти миру, злочинів проти людства та військових злочинів [4];

– заснування Офісу Верховного комісара ООН з прав людини в 1993 році. Офіс займається моніторингом порушень прав людини та сприяє їх захисту в різних країнах світу [5];

– у 1993 році була прийнята Віденська декларація та програма дій, яка допомогла у визначенні прав людини як універсальної цінності та посиленні міжнародної співпраці у захисті прав людини;

– у 1998 році була прийнята Декларація про захист прав людини за допомогою інформаційної та комунікаційної технології. Цей документ визначив право кожної людини на доступ до інформації та свободу висловлювання в Інтернеті та інших медіа;

– після 1991 року деякі країни приймали нові законодавчі акти та конституції, які гарантували права людини та свободу слова. Наприклад, у 1996 році була прийнята Конституція України, яка містить гарантії на свободу думки, слова та інших прав людини [6].

Одним з головних висновків, які можна зробити з історії створення та становлення міжнародних документів щодо захисту прав людини, є те, що захист прав людини є невід'ємною складовою сучасного світу. Цей процес почався багато років тому, і до сьогодні він продовжує розвиватися та удосконалюватися. Незважаючи на те, що деякі країни іноді порушують права людини, світ в цілому рухається в напрямку захисту цих прав, і це позитивний розвиток. Іншим важливим висновком є той факт, що міжнародна співпраця та зусилля з боку громадськості є ключовими елементами у забезпеченні захисту прав людини.

1. Provost R. International human rights and humanitarian law. Cambridge, UK : Cambridge University Press, 2002. P. 8.

2. Буткевич О. В. Міжнародне право прав людини. К. : Знання України, 2004. Т. 2. 812 с. URL: https://web.archive.org/web/20161224061616/http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_161?test=IGcMffdBtDOPDC3kZiLcccoHyPxEsAkiGsQGps.

3. Кулеба Д. І. Римський статут Міжнародного кримінального суду. К. : Знання України, 2004. Т. 2. 812 с.

4. Гнатовський М. Управління Верховного комісара ООН з прав людини. К. : Парламентське видавництво, 2011. С. 738.

УДК 342.7

DOI: 10.31733/17-03-2023-150-152

Олег ЛЕВІН

доцент кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

В умовах сучасних глобалізаційних викликів завдання держави щодо забезпечення прав та свобод людини і громадянина набуває особливого значення. Адже в наш час людина виступає найголовнішою соціальною цінністю, саме тому охорона прав та свобод людини і громадянина є першочерговим завданням держави. На захист прав людини спрямовані зусилля численних міжнародних організацій. Така значна увага обумовлена тим, що велика кількість демократичних держав визнає права людей найважливішою і абсолютною цінністю світової цивілізації. Зокрема, права людини і громадянина